

Előfizetési ár: egész évre 20 frt., félévre 10 frt. negyedévre 5 frt. Beiktatási díj: 6-hasábos petit-sor 5 kr., bélyegdíj minden beiktatásár 30 kr. A „nyiltér“-ben 4-hasábos petit-sor 20 kr.

AUTONOMIA

M. ACADEMIA KÖNYVTÁRA

POLITIKAI NAPILAP.

Az előzetési pénzek s a lap kezelését illető minden tárgyak a szerkesztőséghez (Lakatos utca 1 sz. a. 1 emeleten) intézendők.

Bérmertelen levelek el nem fogadottnak.

Előfizetési felhívás az AUTONOMIA

1869-ik évi folyamára.

Egész évre	20 frt — kr.
Félévre	10 — —
Egy hónapra	1 — 80 —

Szegényebb sorsú ut. káplán vagy plebános urak számára mindazáltal, kiknek évi jövedelmük a rendes congrua illetéket alig haladja túl, az „Autonomiát“ mindjárt most is, 16, 8 és 4 forintért szívesen adjuk.

Az „Autonomia“ kiadó-hivatala.

Pest, márcz. 31.

A közelmúlt országgyűlés végső időszakában történt, hogy lapunk, akkor még „Független Lapok“, a közjogi pártusok által kifárasztott politikai közélet fölfriessítésére, egy új pártellemek alkotását hozta szóba. Oda nyilatkoztunk akkor, hogy egy szabadelvű reformpárt alakulása demokratikus alapokon, nemcsak hátramaradt kultúránk emelését, de a nemzeti erőnknek szervezkedését is eredményezné, s előbb-utóbb megszerezné népéletünknek azon qualificatiót, mely a parlamentáris életnek feltétele s a független államiságnak garantíja: a legszélesebb alapú közmívelődési állapotot.

Azóta rövid, de eseményekben és változásokban gazdag idő folyt le, s a fejlemények a napisajtó figyelmét, a választási mozgalmak tüntetői és eredményei a valódi helyzet bírálására és helyes felfogására sokban ösztönöztek. A „Szabadunk“ s az „Ung. Lloyd“ többször nyilatkoztak oly értelemben, mely az események exigenciái által indított közjogi pártus szervezkedés mellőztével, egy szabadelvű, haladó párt létesítését javasolta úgy a majoritás, mint a kisebbségben levő ellenzék politikusaiknak.

A fővárosi választásokban vívott győzelme az ellenzéknek, valljuk meg, meglepte a kormányt és a Deakpártot, s ha nem vagyunk is hajlandók készpénzül elfogadni a husvét napok alatt általános elterjedett híreket, a Deakpárt szabadelvűbb elemei és a középpal között létesülendő fusió: maga azon körülmény, hogy ily hír oly nagy arányokban lábrakaphatott, s a közvéleményben alapra talált, mutatja a helyzet lényeges változását.

Még egy hó előtt sem gondolt senki ily fusióra, s a kik arra gondoltak, inkább ohajtották mint remélték.

A helyzet nem volt kész, a viszonyok nem voltak megérve, hiányzott a szükséges praecedens, mely a természeti rendben szintegy, mint a gyakorlati politikában az ok és okozat logikáját képezi.

Lehetséges-e már ma ily fusió? nem kereszük, előttünk állván még mindig a közjogi ellentétek Rubikonja, de figyelemre méltó jelenség, hogy a vidéki lapokban is tért nyert annak eszméje, s a vidéki közvélemény is visszhangzik egy alkalmas egyesülés ohajától.

A „P. Lloyd“ szintén rosta alá vette e kérdést, s azon eredményre jutott, hogy kimondá, miszerint a fusió nem jöhet létre, mert utjában áll a közjogi ellentét.

Igaz, hogy az ellenzék a XII. t. cz. által megállapított közösügyi intézményeket változtatni akarja: de alig tehető fel józanul, hogy a létező tényezők számbavétele nélkül folytassa meddő és mindig csak negatív hatását egy életre törő ellenzék.

A középpal erőt és életet csak a szabadelvűbb jobboldali elemekkel való frigyben talál, s paralysálhatja bomlasztó és chaoticus hatását a szélsőbalnak.

Viszont a jobboldal jövőjét és szilárdságát, a kebelében levő rectionarius és feudalis elemektől való kitisztulása s a józanabb ellenzék erőivel való megújulása és rehabilitálása által érheti el.

A nemzet nem közjogi vitákat, hanem üdvös javításokat vár a törvényhozástól, s azon párt lesz a hazai közvélemény, mely első fogja a szabadelvű reformok zászlóját kezébe ragadni. Ily pártgyejesülés hordereje megmérhetlen lenne.

Nem csak a törvényhozás működése nyerne az által népszerűbb jellegű, hanem maga a kormány is szövetséges támaszt, ösztönző ellensúlyt kapna sokszerű tevékenységére. Lehetően, sőt szükségesnek is találjuk, hogy a balközép a közjogi kérdések statusquoján egyelőre megnyugodjék s azok feszegetésével várjon, mely közjogi kérdések mihelyt érintetlen maradnak — egy új közös alap merül föl, a belkérdekek és reformok által — s e közös alap, ha őszinte akarattal elfogadjatik, oly tágas és háladatos ösvényt nyit a hazafiak egyesülésére, hogy a közjogi ellentétek válaszfalát hosszabb időre is kész leszen cselekvésen kívülre helyezni.

A vallástan a lyceumban.

Kassa, márcz. 26.

Alkotmányos törvényhozásunk a jövő cikluson a belügyi reform-kérdéseket fogja beható tárgyalás után végképen megállapítani.

Hogy e kérdések között a humanisztikai s real-középtanoda törvényes rendezése az első sorában fog fölmerülni, nemcsak a dolog fontossága, a minél előbbi megoldás égető szükségére, hanem azon körülményből is bizvást következtethetjük, hogy a kis-, nagygymnasium- s lyceumból állandó humanisztikai középtanodára vonatkozó törvényjavaslattal már készen is van a nagymélt. magyar kir. vallás- s közoktatási miniszterium.

Kiadott az véleményezés végett az illető tanintézetek és hatóságoknak is.

Az „Autonomia“ e kérdésben is a közvéleménynek igen közelről érdekelte közlőnek lévén, nem is említté, hogy a hazai növeléstanítás eszmecseréinek vitatását s általában a tanügyi kérdések képviselőlet programjában különösen hangsúlyozta, — csak jól felfogott hivatásának felel meg, ha a nagyfontosságú törvényjavaslat némely tételeivel többi tekintélyes lapjaink példájára szintén foglalkozik, s ezáltal is mintegy felhívja az érdekeltek s a törvényes tárgyalásban résztveendő illetékesek figyelmét annak elötanulmányozására, egy reményteljes nemzedék ürve, vagy szellemi eltörpülése szoros boggyanánt fűződven az igenlő vagy veto-szavazathoz, mely e törvényjavaslatot elejti, modifikálja vagy változatlanul keresztülviszi.

Szabad legyen tehát alulirotnak is e becses lapok hasábjain jelen cikkében a lyceumi rendszer legelső pontozatához tisztán kath. szempontból hozzászólani.*

E pontozat, egyszersmind fejtegetésem tárgya, a k a t h. v a l l á s t a n a f ö l l á l l i t á n d ó lyceumban.

Egy f. é. januári cikkemben kifejezést adtam már e lapokban azon közgagdalomnak, miszerint a kates jövőt szemünk előtt elfelhőző köd még nem foszlott szét. Különösen kath. középtanodáinkat illetőleg nem tudhatjuk meg, hogy vajjon e ködfelhők szertefutása után tiszta fénylő kék ég fog-e mosolyogni rájuk, melynek derűjében nyugton tovafolytathatják kitűzött céljuk szerint munkásságukat? vagy talán még jobban elborul látható, vihar tör ki fejük felett, melynek zúrzavarában elmulnak, mint őszszel a sárgult falevél, melyet elkap a forgószél, s egy új hatalom veszi kezébe a viharlecsendesedéssel a kormánybotot, — az állam.

Legyen így, vagy amugy; de mindkét állapotban napnál fényesebben kideríthető az alapigazság, hogy csak a vallásos növelés által tethetik föl a tanodai oktatás koronája; hogy csak úgy fog megfelelni mind az autonomia, de főleg az állam (mert az autonomia e tekintetben soha nem fogja szem elől téveszteni kötelességét) magasztos hivatásának, ha csakugyan kezébe venén a növeléstanítás sz. ügyét, nem fogja számitzni annak köréből a vallást, mint rendes tantárgyat, s az istenisztelet vasár- s ünnepnapj törvényesen szorgalmas látogatását, sőt inkább az üldözöttnek menhelyet adand maga jogköré szerint.

S erre nem alaptalan reményünk van. A vallástannak, mint kötelező rendes tantárgynak jogosult álláspontját minden hitfelekezeti s az életlelőltetendő lyceumokban már is garantizozza a nagym. magy. kir. vallás- és közoktatási miniszteriumnak két intézménye. Az egyik a multévi decz. 15. 21,131. hiv.

* Csak ártni tudunk a fölött, hogy legbüzböb ügyfeleink egyikének mig egy részt correct katho ikus, más részt tisztán szabadelvű alapokon nyugvó nézeteit közzétehetjük e fontos tárgyban. — Ohajtanók, hogy telképes ügyfeleink közül többen is kifejezést adnának szakaratott véleményüknek a középtanodai tervezet minden pontjára. Szerk.

sz. alatt keltezett s minden superintendentus, s egyidejűleg valamennyi kath. állam- s testületi középtanodához menesztett magas rendelet, mely az illető ft. ordinariusus által a nem kath. tanintézeteknél rendszeresített litoktatási állomást léptet életbe azon ohaj utókiáretével, hogy a más felekezetek is hasonlóképen járjanak el a kath. főiskolákat látogató hitsorsosaitak illettől.

A másik a hivatalos lap f. é. febr. 4. 33. számában megjelent, s pótlékul a 14,464/1868. sz. a. kis- s nagygymnasiumi tantervezethez, a kath. püspököknek, mindkét felekezetű superintendentusoknak s ezek utján a főtanodáknak, az egyetemnek, tankerületi főgazdátoknak, a tanítórendek főnökeinek s ezek által a kath. gymnasiomoknak véleményezés végett megküldött, háromosztályú s ugyanannyi tankörű lyceum törvényjavaslata.

E tanszervezet a 4. §-ban a vallástant minden osztályban hetenkint 1—1 órában rendeli előadást.

Őszintén megvallom, nem kis zavarba jöttem a közlőről érdekeltek, midőn e nagyfontosságú tantárgy iránt ily mostohának, ily fukarnak észlelték a szervezetet.

Akarva, nem akarva gondolkozóba kellett esni.

Voltak sokan, kik a lyceumi 1 óras vallástannal azon ingatag álláspontnak reszkető árnyékát vélték fölismerni, melyet vallás- közoktatási miniszteriumunk hazánk legtekintélyesebb számarányu vallási közössége iránt sok kérdést illetőleg az új államszerkezetben elfoglalt. Az egyetem theologiai karának kitudása a fizetésjavításból körül-belül 1 időre esvén, föltevésükben még inkább megszilárdultak, s a jövőre nézve nem a legvígasztalóbb következtetéseket vonták le.

Mennyiben volt s van igazuk? azok tudhatják legjobban, kik befolytak a tervezet e pontjának megállapításába.

Mások úgy okoskodtak, s talán okoskodnak még most is, hogy minden furcátióban van 1—1 óra szentelve a vallástannak, mely esetben minden osztályban hetenkint 3—3, az összes lyceumban 9 óra esnek.

Kik így okoskodnak, olvassák el még egyszer a szervezet I. fejezetének címét, melybe, mint mind a három irányt egyformán kötelező tantárgyak sorozatába 4. §. gyanánt van beosztva a vallástannak is, s tudva azt, hogy az egyaránt kötelező tárgyak hallgatóik mindhárom irányból együvé járandanak előadásokra, — eloszlik ábrándképök, s meg kell győződniek, kivált ha még a heti órák összegéből is kivonják a vallástannra eső részt, hogy csakugyan 1 óra van szánya osztályonként e fontos tantárgynak.

Es helyén van-e ez így? Mi akar lenni az az 1 óras vallástann a lyceumban?

Nem lehet elemi vallástann, vagy az eddig tanultak ismétlése; mert „a lyceum célja a gymnasiumi általános képzést szigoruan tudományos alapon folytatni, kiegészíteni s megszilárdítani, s ezáltal a magasabb általános műveltség biztos alapját megvetni.“ (2. §.)

Nem lehet szigoruan tudományos kezelése a tárgynak; mert erre hetenkint 1 óra, melyből szünetidő s más non putarem körülmények által évenként nagyon sok elesik, teljesen elégtelen.

Ez az 1 óras vallástann tehát nagyon győnge biztosítéka a katholicismusnak leendő lyceumainkban.

Hogy a vallástann tanítása is megfeleljen a lyceum imént jelzett céljának, nem lenne más mód, mint a heti órák számát osztályonként legalább is 2-re emelni.

Ámde van-e ebben lehetőség? Hiszen a heti órák számösszegei oly megdöbbentőleg növekedő arányban állanak egymáshoz s az eddigi praxishoz, hogy azon szakértő s jeles észrevételek, melyek a szervezetet eddig a „Szabadunk“, „Magyar Állam“, és „Pesti Naplóban“ bonczkés alá vették, a tervezet főhiánya s pedagogico-didactici tökéletlensége gyanánt tüntették fel a lyceumi ifjuságnak fellette sok órával való terhelsét.

Különösen jellemző e tekintetben a „Szabadunk“ febr. 27-ki 47. számában az egy protestáns tanár bölcs észrevétele. Nem elég, ugymond a jeles cikk, hogy az ifju lelkeknek szellemi táplálékot adunk, időt kell neki hagyni, hogy azt fel is emészsze, különben a tulnyomó respectivitás miatt értelmének élénksége, gondolkodásának éle szenved; és időt kell neki engedni az öntevékenységhez is, annál is inkább, mivel né-

melyik a kötelezett tárgyakon kívül másokkal is foglalkozik, p francia nyelvvél, zenével.

Ezeknek alapján, minden hang, mely akár hivatalosan, akár magán felfogás szerint, nyilvánosan, vagy a nélkül az új tantervezet mellett s ellen emelkedett és nyilatkozni fog, a heti órák létszámának tetemes leszállítását szorgalmazza, szorgalmazza s fogja szorgalmazni.

Egyelőre nincs tehát más mód, mint megalkudni a körülményekkel s megelégednie a vallástannak is a heti 1 órával, mit kegyelemfalat gyanánt elébe dobtak, s okos oeconomiciával úgy fölháználni azt, hogy e fontos s a lélek üdvét legközelebb érdeklő egyetlen tantárgy tekintetében is megközelítessék, ha már teljesen el nem érhetnék a lyceumi tanítás főcélja: a gymnasiumi általános képzés szigoruan tudományos alapon folytatása, kiegészítéese s megszilárdítása, s ez által a magasabb kath. műveltség biztos alapjának megvetése, hogy az átkos felületesség ne tantorítsa el az ifju katholicust, midőn az ujdívatu philosophia forró képzelmesszülte agyrémeivel találkozik a közélet utjain, s ne mondhasza minden kath. hitellenes irodalmi jelenségre nyeglen. elbizakodva, kérkedve s lelke üdvét koczkatatva az egyszerű poeta játszi eszével:

„Hic liber est, in quo sua querit dogmata quisque. Invenit et pariter dogmata quisque sua.“

S ez következéleg lenne eszközölhető.

A nagygymnasium I. (V.) és II. (VI.) osztályában meg lehetne tartani az eddigi rendszert, mely szerint hetenkint 2—2 órában az előbbiben előadottnak a kereszténység előtti kinyilatkoztatások történelmi kifejlése s azok rövid tartalma, az ó-szövetség iratainak külső történelmi igazsága, valódisága, másithatlansága, szerzőinek hitelessége, a ker. kinyilatkoztatás, az új-szövetségi könyvek igazsága, valódisága, másithatlansága, szerzőiknek hitelessége, Jézus Kr. isteni küldetése; az utóbbiban a ker. kath. hit-tan (dogmatika), az Isten léte, lényege s tulajdonai, a három isteni személyről, az Isten, mint teremtető, fenntartó, kormányzó, megváltó és megszentelő, a 7 szentségről általános és különösen.

A főgymnasiumokban éveken keresztül divott hittani rendszer szerint a VII. osztályban heti 2 órával a ker. erkölestann egész terjedelmében volt előadva. A lyceumi vallástannoktatást oly formán lehetne a nagygymnasiummal kapcsolatba hozni, hogy a ker. erkölestann 2 éven keresztül tárgyalottnak, és pedig a lyceum I. (VII.) osztályában az általános, a II. (VIII.) osztályban a különös erkölestann heti 1—1 órával. Az eddigi őszhangzat e tervezet szerint a vallástann oktatásában tökéletesen fenntartottnak. S minthogy a tanítók a lyceumban a philosphiát, mint a ker. moralis fősegédtudományát, egész dimenzióban tanulják, a kath. hittan eme felette lényeges s a közélet laicusa által leginkább érvényesíthető szükséges tanagatát a lehető legalaposabban sajátíthatják el.

A III. (IX.) osztályra hátramaradna az egyháztörténelem. De ezt nem tartom czélhoz vezetőnek. Heti 1 órával a legszűkebb korlátok közé szorított rövidletben lehetne az tárgyalni De meg különben is, minden furcátióban oly bőkezűleg van gondoskodva a történelemről, hogy mind a világ, mind a hazai oknyomozó történelem egyes korszakai után kiterjeszkedhetik az illető tanár az egyetemes s honi egyház történelem fővonalainak kielégítő vázlatára is.

Sokkal czélirányosabb lenne tehát az összes középtanodai vallástann oktatását egy bölcsészeti rövidletben állapítani az utolsó évben, hogy az maradandó nyomokat hagyjon hátra az ifju értelmé s kedélyében. Felette hasznos szolgálatot tenne e czélra Nicolas A. „A kereszténység bölcselése“ cz. nagyhírű műve, ha a tudós és hitbüzgő fordító a fontebb említett czélra, irány- s terjedelemben egy rövidletet készítené belőle.

Hogy így is maradnának még fent hiányok, kétséget nem szenved. D. az ily hiányokat az ügyes, modern tudományos műveltségű s lelkes exhortator könnyen pótolhatná kor- s alkalomszerű majd értelmi, majd kedélyi sz. beszédei, s elmélkedéseivel.

Igénytelen magánnézetem szerint ily módon lehetne paralysálni a szükmarkúságot, melyet a lyceumok tanszervezetének órabesztása a vallástannal szemben tanúsít.

Károly Gy. H. prem. r. főgymn. ny. r. tanár.

Péruz	Áru
72	5
10	2
10	28
15	10
10	17
4	5
36	73
18	19
8	9
60	62
18	19
20	22
59.75	60. —
64.25	64.50
68.15	68.15
62.10	62.10
126.70	126.80
97	97.20
79	79.20
164.50	164.50
726	726. —
293.90	293.90
785	785. —
286	286. —
173.0	173.0
160.50	160.50
232.20	232.20
220. —	220. —
49.40	49.50
5.84	5.85
9.95	9.94
121.75	122. —
1.83	1.83

Central-Depot der k. ausschl. priv. Leinen-Wäsche-Fabrik, Tuchfabrik Nr. 11.

M. ti irodája, számára. 10. sz. alatt, kba hirdetményeket bostai vagy másféle befelül tetemes lero elegendő. kéköttesben levő, y mindennemű edő pénzbeszedési

...ant nehezül, oly a nyira, hogy...
...protestások között, kik me...
...kevesebbet várunk a kormány...
...em kégyet sem alamizsnát, mi...
...ak szellemi haladása, kulturai...
...szerkesztő ur! hogy jövesse...
...Papp Már Jászladyon...
...Föld...
...gondolatot a hg meggyilkol...
...az azon körülményből is, hogy...
...gicsra hivatalos. Mit tehet...
...Doma, hogy Trifkovic és a...
...mentmondásban, hogy a ber...
...lál de en részemről megval...
...ment tartom. De az tény...
...sa szerint vagyok meg azon...
...ot, melyek a hg háza körül...
...ltno, adja át Major Misának...
...sra szállása. Hogy en tör...
...mogomondja, hogy Vil-től...
...ai közt van a házbélyek...
...körülmények szólnak a ha...
...házbélyekre küldje, hogy...
...át is adta, s a péna meg van...
...késég sem lehet a felől, hogy...
...hason igazolva van; mert ha...
...adott is, hogy a pénzzel mit...
...semmi gyanuk sem járul...
...szólva van, hogy mi célra...
...seregből. Tehát ebből a ber...
...gyanukot meríteni nem...
...at mondotta, hogy ily há...

Azon magán gyűlekezetről, melyet ugyanakkor B u d a i l l e a tróntérén tartott, s melyben mintegy 1200 ember vett részt, a fölvitalos lap, mely sohasem mulasztja el a bírtokos osztályokat a város köztársaság réméléséig juttatni, a következőket jelenti: „Mintán többen a jelenlevők közül, kikre gyano volt, hogy a rendőrséghez tartoznak, eltávolítottak, az elnök elfogatta a székét, mire az első szónok, G r a u, ekként nyilatkozott: „Le akarok tiporni miude t, a mi a forradalomnak ellentáll: a képviselőket, a császárt; meg akarom semmisíteni a bourgeois t és a töképezéseket, kik hizlalják magukat, a mi mi éhen halunk. Ohajtom, hogy fegyveresen gyilkoljunk egybe az utcakön, ha lehetséges inkább ma mint holnap.” (Taps és kiáltások: „Igen, mi a forradalmat akarjuk és lesz forradalmunk!”) Elnök figyelmezteti G r a u-t, hogy most nem a fegyverforgásról és a külvárosok felállításáról van szó, hanem a választási kérdés tárgyalandó. H o r n e kérdést fejtette, D a n t o n szavait idézve: „Merészség, merészség és ismét merészség! Tette hivatok fel polgárok és a társalmi forradalom, melyet óhajtok, megérkeznie.” Elnök feliratot javasol intézetni a politikai számíttokozók, mint ezt egy battignoli gyűlekezet tette, de indítvány nem fogadtatik el. Most A m o u r o u x szólal fel: „En radicalis socialista vagyok és a forradalmat, a császárság bukását akarom. De ez nem egyedül ellenségem, a pápság még nagyobb gyűlöltre méltó, döntünk meg a pápságot és a császárság is vele együtt romba dül. Mi a császárság romlását akarjuk és keresztül vesszük szándékunkat, ha szavazás után nem, úgy a fegyver segítségével. (Helyeslés és kiáltások: „Eljen a szabadság, éljen a köztársaság!”) P e t i t: „E a császárság eltűrését követem; hívjuk vissza B l a n q u i, B a r b e s, P y a t Felix, L e d o u R o l l i n e s L o u i s B l a n c o t, ezek azon férfiak, kikre szükségünk van. Ne törődjünk az esküvel, ez pusztá formalitás! A gyűlekezet aztán 15 tagú bizottságot választ a program szerkesztésére végett és minden tag röviden kifejti politikai hitvallását. H o r n azért nem választott a bizottságba, mert 1853 ban a császári kormányt feldicsérte. „El azon emberekkel — mondá H u m b e r t — kik hoznák csatlakoznak, midőn azt hiszik, hogy mi vagyunk az erősebbek, és hogy úgyünk győzni fog. A gyűlekezet éjeli 11 órakor oszlott fel. „Eljen a szabadság, éljen a forradalom!” kiáltások közt. A ma elfogattak közt van F l o u r e n s G u s t á v i s, a híres philolog és a francia akademia tagja. A rendőrség tömegesen oszlatja fel a gyűlekezeteket anélkül, hogy mást érne el, mint hogy az igazgatóság folytonosan növekszik. Tegnap este a Robert-teremben sajtóságos eset fordult elő, melynek kifejlődését nagy feszültség várják. A házbélyek forgott szövegein; rövid vita után, a rendőrbiztos egyszeri intés után feloszlatta a gyűlekezetet. Elnök tiltakozott ez ellen, mert a gyűlés nem követelt el törvénysértést s így nincs ok a feloszlásra. A biztos azonban figyelembe sem vévén a tiltakozást, elhagyta a termet a nélkül, hogy beárta volna a jelenlevők eltávolítását, kik nagy többséggel a tárgyalás folytatását határozták el.

T u r i n, márcz. 25. Közép- és Déli-Olaszországból igen komoly hírek érkeznek. Nápolyban a republicanos erősen mozognak, az ottani állandó forradalmi bizottság manifestumot bocsátott ki, mely sajtóságos ellentét képez a hódolati felirattal és arany polgárkoronával, melylyel a nápolyiak legközelebb V i e t o r E m a n u e l t megiszteleték. „A torlaszok napja felvirradt — mondja a manifestum. Tudatjuk a néppel, hogy az actio legközelebb megkezdődik, s hogy hosszas és véres családaiainknak nem sokára vége szakad. Mától fogva a bizottság csak szóbelileg osztandja rendeleteit és közlenyeit a munkás osztályoknak. Még egy utolsó bulletin fog megjelenni, pontosan tudatván a fölkelés pillanatát. Olaszok! Megutatók e végre Európa helotának nevezetni és mint egy Sardanapal félenk rabslózái a bel és külföld által arczpasapokkal illeteni. Ha még ti magatok vagytok, ha eretekben nem tarti, hanem vér foly, tudjátok meg, hogy a fölkelés órája itt. A bosszu napja borzást és véres leend stb. A verszonjas manifestum miután erőlteti, hogy „halál ünkéntesei” egy szálig készek a harczban elesni” külső némen felszólítja a katonákat: használják fel a kedvező alkalmat a lissai és custozai vreség helyreállítására. — Tekintettel a szándékba vett fölkelési kísérletekre, Közép- és Déli-Olaszország polgári és katonai hatóságai elvígyszázi rendszabályokkal foglalkoznak. A hadügy-miniszter intézkedett, hogy a felszegt központjában lehefőleg gyorsan egy mozgó hadtest szerveztessék, mely Florenz, Ancona és Temire fellegeljen. M e n o t t i G a r i b a l d i Calabriában egyik barátjánál, a republikán érteletőről ismeretes F e r n a n d o z i n á l tartozdik. Ott létét természetesen szintén összeköttetésbe hozták a tervezett fölkeléssel. Nápolyban több republicanus elfogtak.

Ancona a napokban komoly rendezavarás színhelye volt. A helyhatóság által kibocsátott fogyasztási adó arszabály követezében, márcz. 22 én valamennyi bolt, még a gyógyszerárak is zárva voltak. A felbőszült tömeg: „Le a syndikussal! Le a helyhatósággal! Kiáltások közt a városra roham, a hivatalokban mindent fészereztek, az iratokat megsemmisítette és mindenféle kihágásokat követett el. A syndikus kénszerült lemondását aláírni, mert azzal fenyegettek, hogy az ablakok kidobják. Ennek követezében a tanács is lemondott, és este a hatóság nélküli város már a felváltó pörnép hatalmában volt. Számos elfogatás történt. A katonaság a laktnyaságba consignáltott, de a válság még jelenleg sem ért véget.

Rómából az april 11-i ünnepegy programját közlik: Reggeli 7 és 8 óra között a pápa a sz. Péter-egyház közepeltáránál misét mond, melyen az összes bíbornokok, főpapok, az udvar, a római senatus, továbbá a diplomaiati a tábornoki kar megjelennek 10 óra tájban. Kanceler tábornok a Vatikán-terén szemlélt tart a csapatai felett. Dél felé a küldöttségek fogadtatnak a Vatikánban a római gyermekek küldöttségétől fogva a legfőbbekig. Dél-tán ó szentsége meglátogatja a Giovanni-korodát, hol első miséjét tartotta. Este a város fényesen kivilágítatik. Midőn a pápa az augyalhodon át visszafér, a pápai tengerészet s az Angyalvár őrsége üdvölvösekkel teend és bengali títzet fogvetni.

„El Impartial” spanyol lap állításával szemben, hogy D o n F e r n a n d o bir legelőbb kiáltással a spanyol trónra, a „Memorial diplomatique” azon hivatalos látogatásra utal, melyet S a l d a n h a herczeg, Portugál párisi követe I s a b e l l a királynőnél tett. A herczeg, mintán hiteltelítő levelét a császárnak átnyújtotta, egyruhában és neje kíséretében diszintón a B-silewski-palotába köszött. Félteszik, hogy S a l d a n h a bizonyára nem látogatta volna meg az elűzött királynét, ha D o n F e r n a n d o hajlandónak mutatkoznék a koronát elfogadni, melyet V I I F e r d i n a n d leánya a maga számára vesz igénybe.

A „Public” ellenben madridi levelek nyomán írja, hogy a közvélemény mindinkább a portugáli királycsalád felé hajol. Némelyek erősitik, hogy D o n L u i s ról van szó, ki előbb fia javára lemond a portugál koronáról és D o n F e r n a n d o-nak adja át a régensséget; mások ez utóbbit tekintik a jövődéli spanyol királynak. A királyválasztás a követező módon történnék: Az országgyűlési többség gyűlésében minden tag beadja titkos szavazatát s a szavazási jegyek felbontása előtt közeleli magát, hogy azt fogadja el jelöltül, kire a leg több szavazat esik és erre fog a nyilvános ülésben is szavazni. A megválasztott e szerint a többség összes szavazatát egysejten. R o u h e r lapja e hirt nagy határozottsággal közli egy vezérkísérletében, mely a spanyol forradalmat már majdnem teljesen befejeztének és a megoldást közfékövnek tünteti fel.

A spanyol lapok most kiválólag a jerezi eseményre foglalkoznak. Az „Avenir National” egy szemtanu alábbi jelentést közli: „A Jerezen állomásozó rendszer katonaság bátran, de elkeseredés nélkül harcolt, és nagy dicseret érdemel. Az első napon a levegőbe lőtt, miután a felkelők kétszeri tüzelést kiáltotta. Látszott, hogy imponálni akar a lázadóknak, de a mészárszót idegenkedik.

A mi a rendetlen csapatokat illeti, melyek Cadix-ből érkeztek, honnan Cubába voltak szállítandók, ezek hallatlan kegyetlenségeket követtek. A kormány el volt készülve rá, hogy Andaluziában nyugtalanságok törnek ki, azért gondolkodhatott volna fegyelmezett csapatokról, lázangó polgárok ellen nem szokás ily erőszakkal küldeni. A fegyelmezett századoknál legalább a tiszték érnek valamit, nem úgy a Jerezen alkalmazott csapatoknál. Sok tiszt ittas volt és még inkább ingerelt a legénységet a nép ellen. Számos védtelen ember megöltet, a házak kirabolattak, a nők megöltet, kettőt egy kutba dobtak. A nők közül legalább egy érdemelt sorsát, ki talán boszt akart állani valakéért, mert orosz laknét harezolt, és mielőtt elcsúszott, két katonának oltotta ki életét. A nép „La Carracha”-nak nevezte. Két francia szinten megöltet, az egyik saját házában, melyre a hároaszúni zászlót kitűzte. Megjegyzendő azonban, hogy e házból előbb lövészek estek a katonaságra, s e pillanattól kezdve a francia zászló többé nem oltalmazhatta a bennlevőket.

Folyó hó 21-én Madridban egy protestans kápolna szenteltetett fel. Az ünnepegyél mintegy 1000 ember volt jelen. Beszéltek, hogy a madridi tanács egy telket szándékszik a protestansoknak templomépítésre felajánlani.

Ujabb hírek.

— A bécsi „Presse”-nek írják Berlinből, hogy W e r t h e r báró legközelebb visszahivatik Bécsből és G o l t z helyére párisi követtül fog nevezetni.

— A „Public” megczáfolja azon hirt, mintha a francia megszálló hadtest visszahivatnék Rómából, valamint azon közlést is, hogy Olaszország Civita-Vecchia vegyes megszállásának lehetőségére hivta fel Franciaország figyelmét. A felvi szabadságosok behivatására vonatkozó közlemény tekintetében a „Public” megjegyzi, hogy ezek nem haladják meg a szabályszeri számot.

Távürgönyök.

A t h e n, márcz. 29. A kamara ma feloszlattott. Uj választások május 16 ra, a kamara egybehívása jun. 5 re határozattak.

UJDONSÁGOK.

— Ö felsége tegnap (márcz. 30.) reggeli 5 és fél órakor érkezett fővárosunkba, s mindjárt kiszállt a királyné ő felsége főudvarmestere — b. N o p c s a urtól, ki őt a főpolgármester s többekkel együtt fogadta, a királyné és Miria Valeria főgnő hogy léte iránt tudakozódott, — majd a főpolgármesterhez intézvén néhány — az itteni választásokra vonatkozó — szót, lakosztályaiba vonult.

— Ö felsége ma reggeli 7 órakor külön udvari vonattal Gödöllőre rándult vadászatra.

— Királyné ő felsége — miként hiteles forrásból értesül a „H-k”-lani ohajtja a színházi képező nő vendékeit. Ennek követezében elő is adják a „B e s u l t e s z 6 4 ”-t, melyben a tanoda csaknem valamennyi tehetséges tagjának jó szerepe van. A vigjátékot táncgyűveleg fogja követni.

— A pápa ő szentségének a magyar katolikusok nevében, jubileuma emlékére, ányújtandó emlékkézret, mint jelentettük, e hó 27-én megtektetés végett a pesti közp. papnevelőben kitéve lón. A drága követező csillag kereszt egyszerű ébenfa szekrényben van elhelyezve, melynek belsejében követező felirat olvasható: „Sanctissimo Patri Pio Nono Sacerdoti Jubileo Devotus Fidelium Grex e Gente Hungara Quarto idus aprilis 1869.” Maga a kereszt függőleges és vízszintes részének metszetét egy 6000 frt értékű rubin foglalja el. A rubin fölött egy, alatta két és a vízszintes részen szintén két apró mogyoró nagyságu gyöngy van egy egy apró rubinnal. A kereszt szelelt sírúln egymás mellett nyolczvanhárom briliáns foglalja el. Az egész kereszt értéke 13,000 ft. — A diszes emlékmű csak igen csekély záloga azon valódi értékű érelemgyöngyöknek, melyeket minden jó katolicus a szent atya iránt keblében hordozni kötele, mégis jól esett szemléltünk, hogy hazánk az egyházhoz hű fiait sietnek megragadni az alkalmat, melyben belső érelemöknek külsőleg is kifejezést adhatnak; örülnek ő szentsége hozsázu egyházfeljedelmi uralkodásán, s bizonyára a jövőre nézve is lelkesülten viszhangozzák az elhunyt nagy britt éreke szavait:

„Tartsd meg, Isten, szent atyánkat, Krisztusnak helytartóját!”

— Tegnap (márcz. 20.) a terézvárosi takarékpénztári részvényirtulat alakító gyűlést tartott a pesti evang. iskolai helyiség nagy termében gr. K á r o l y i Sándor elnöklettel; 42 választmányi tag: és a számvizsgálókra lónak nagy számmal megjelent a részvényesek szavazati beszéde, ezt megelőzőleg Hodossy Imre id. választott jegyző felolvasta a kormánytól nyert engedélyt, melyben az alapítók által ideiglenesen felfeszeltt alapszabályok változás nélkül helybenhagyattak. Ezekután Rechnitz J. a betesbizottság eddigi működéséről jelentést. A szabadszabály magyar, a nevezetesebb pontok pedig német nyelven is felolvastattak; s mind a 80 fejezet csekély módosítással elfogadtatt.

— Tegnapelőtt a pesti lóportárak közelében fekvő új versenytérén akadály-versenyt rendeztek, melynek az idő különösen kedvezvén, igen sok embert esalt a hely színére s a földhánnyásokat elfoglaló előkelő hölgyvilág, a festői urlovarok és a versenytérén szelében hosszabb fel és alá hullámozó tnepei tömeg gyönyörű tavaszi képet nyújtottak. A verseny 3 óra körül a királyné is megjelent, s a számára elkészített pavillont foglalta el, melyben Eötvös bárónéval s több leendő, továbbá Andrassy Gyula és Szapary Géza gróffokkal társalgott. Ö felségét érkeztetor úgy, mint tavoztatok, a közönség lelkesülten megjelénen. A verseny rendkívül érdekes volt. A bejelentelt 9 lö közül 6 indult. Wenckheim Czindery Béla b. „Parva”-ja már az első akadály-nál felbukott, s lovagját is maga alá temette, mindazáltal komolyabb következmények nélkül. Több lö a pályáról letért, vagy az akadály előtt megsebesült, úgy, hogy a pályát másodszor csak Szapary Iván gr. Coquette-gálna, a mi ártatlanságuk kiderítésére vezetne, azon bizonyítékok már meg nem szereshetők, mert Belgrád eltemette s azokat többé a t. törvényszék fel nem támaszthatja, s csinálhat a perrel, a mit akar, a törvény szerinti igazságos eljárásnak minden adatait nem fogja már megszereshetni, mert az állítólagos büntetésnek szömbé mordást már a törvényszék nem fogja eszközölhetni; a mi zenkivül, a mi a tenetű adatait kivül van, az mind csak csekélység. En tökéletesen meg vagyok győződve arról, hogy e perből a büntetés, vagy nem büntetés volt tökéletesen kiderült. Erről meg levén győződve, csekély szavammal hozzájárultam ahhoz, hogy a t. tiszti ügyész tr által felhozott gyanokok erői lenőségét bebizonyítsam.

Emélfogva azon kérelemmel járulok a t. tsvzékhez, méltóztassék ki mondani, miszerint a Kar. terhelésére vonatkozó bünteselekvényt illető további eljárást — igazoló gyanokok hiánya miatt — megszünteti.

F a r k a s György Trifkovich Pál védő ügyvédé védbeszéde. — Előreboasztván az előtte székelt, hogy az ügy történelmi részét az eddigiekből mindenkéi kellő ismeri, hogy a bíróság minden politikai tekintetét félr. tesz, és sajnálván, hogy a vizsgálati iratok a védők rendelkezésére nem adtak, az ügy érdemére t. s követezők közp folytatja:

Első helyben Trifk. ellen az hozatik fel, hogy ő már 1859. december 16-án kelt levelének tanúsága szerint Obr. Mihály s dynastijának megbuktatására s Kar. fejedelmi székébe való visszahelyeztetésére törekedett volna.

E vádpont teljesen alaptalan s mivel sincs indoklás, mert eme levél felolvastott tartalma csak arról tanusodik, hogy Trifk. mint azon időben atyjánál Konstantinápolyban lakott szerb menekült, Kar. S h gnek az iránt tett jelentést, hogy a szultán nagvözere S Kar. személye s ügye iránt jó indulatot tanusítottak. Hogy pedig ezen ügy nem más volt, mint a Törökországba menekült hivataliaktól megfosztott Kar. h g volt tisztviselőinek a belgrádi kormánytól kieszközözendő megkegyelmezés s nyugdíjaztatásuk iránti működés, — az jelen hiteltelítési tárgyalás alatt ki is lett derítve; miért is

teje és Eszterházy Miklós gr. Sylphje futotta meg. Elején Sylph vezetett, az akadályoknál azonban Coquette rendezen utolérte versenytársát, s hosszú ideig együtt tartottak. Így közeledtek a cél felé is, melynél végre a legnagyobb küzdés után Sylph Coquette et egy löhoszszal előzte meg.

— Lapunk tegnapi számában az ó-lublói választókerület megválasztott képviselőjéül Szaisz Szilárd, a választási jelentésben, hibásan lett szedve R a i s z S z i l á r d helyett, — ezen tévedést a közszerelet-és tisztelnetek örvendő képviselő ir irányában kötelességünknek tartjuk ezenel kijavítani, annál is inkább, mert e név nem csak egy lelkes hazafinak képezi tulajdonát, de hozzá úgyünk valóításának egyik reményszála is kapcsolva van, mert a fentisített képviselő ur, miként általunk bővebben ismertetés és taglalt programjában kijelenti, az autonomia létesítésében gyökerező társadalmi ujja születésnek egyik lelkes bajnoka.

— Zsombolyón találtak egy vas kardot, mely a rozsdától nagyon meg van rongálva, mindazonáltal pengéjének hossza, bár vége le van törve, 36”, szélessége felül a keresztvánsál 2”, végénél 1” 2”. A markolat hossza 6” 2” szélessége 1”; kerekgombjával együtt 8 a fél”, mert a gomb maga 2 s fél átmérővel bír 2” vastagság mellett. A keresztvas 8 a fél”, szélessége 9”. Valamint a markolaton, egy a pengén is a fahüvelynek rostjait jól lehet kivenni. E kardot a délkeleti váspálya esemesvári főntartási főnöke, Kammermayer ur jelenté be az akademiánál; Kudlik, pesti főmérnök ur pedig azt az igazgatóság nevében a m. nemzeti múzeumnak beküldeni sziveskedett.

— Bészörényi László elhunyt képviselőnek nővére B ő s z ö r m e n y i É v a k. a tegnapi 9 órakor typhusban meghalt; a betegség szeretője ápoló bátyjának halálát ágya mellett lepte meg őt, honnét a heves lázrohámok miatt elszállítható sem volt, ugyanazon ópletben érte el korai halálát, honnét párnap előtt bátyját kísértük örök nyugalomra Nyugodjék békében!

— Az orsz. magy. Gardaszonnyok egylete által rendezett sorsjáték húzása f. évi ápril 8-án a városi redoute nagy éttermében d. e. 9 órakor leszen. — felkerem mindazokat, kiknél né nem számolt sorsjegy van, sziveskedjenek az árvek érteket figyelembe véve, értékeket még a buzás előtt hozzájuk beküldeni. Tekintve, hogy a buzás egy pár nap múlva lenni, de különösen a célt, melynek elérhetősége rendezett, sorsjegy azoknak, kik kegyetlenségük fogva megszerzemi kívánják, Hügymayer és Mihailovits uraknál (városzháztér) hol a nyugdírtárgyak szömlére ki vannak teve, Adam és Éberling uraknál (uri-utca), és alulirtul szolgáltojokra áll.

S z t u p a György, kezelő pénztárnok.

— A magy. általános hiteltelítetnek a felső dunai kőpáron építendő rakatárak, s ezeket a helybeli indóházzal összekötő szárnyavonalon engedélyezése iránti kérvényét a közlekedési miniszterium véleményadás végett a pestvárosi tanácsához tette át.

— A „S z - k - b a n ” követező életre való és érdekes felszólalást olvassuk: Kettős sinek a közüti vaspályára! Még itt sincs a csodaszép május hó, és a közlekedés a közüti vaspályán már is oly nagy mérvű, hogy a sinek megkövetező elutasításán szükségég válik minden áron. Tegnap a városiigeti vonalon 8 — olvasd nyolcz kocsit járt egyszerre, mindannyi tömve vendéggel. Si hace in arido, quid adhuc in viridi? A mint értesülünk, a közüti vaspálya-társaság kész volna akár azonnal kiépíttetni a kettős sinek, tehát az akadálynak máskol kell rejtenie. Résztökörül úgy véljük, s ez úgy látszik, a közönségnek is általános nézete, a hatóság feladata volna, nem hogy akadályozni, de egyenesen utasítani a vaspályatársaságot, hogy ezen követezőlegnek eleget tegyen. Szerencsére föntünk elég szélesek. Aztán a kiterők közüti egyébként is oly csekélyek, hogy azok miatt ugyan kár volt mindjárt eleve a közlekedés módját ily bonnyolttal, nehezessé, akadékoskossá tenni. A kettős sinek mellett azon nagy előnye lesz a közönségnek, hogy soha sem kell várakozni, a közlekedés élénkebb és nagyobb, a társaság személyzetére nézve pedig a kezelés egyszerűbb lesz, s ki tudja, még talán oleobb is? Egyébiránt így van ez Bécsben, Párisban s minden nagyobb városban, így kell lenni előbb-több Budapestén is, de a mi egyszer mellőzhetlen sürgős szükség, annál jobb, minél előbb teljesül.

— E y budai várbeli szegény szolgáltók f. h. 29-én este 9 órakor készitáskat talált, melyben többek közt 500 frt készpénz is volt. Azonnal átadta gazdájának, ki azt a kapitányságnál letette. A vesztes fel már jelentkezett s illő jutalmat adott a találonak. Napjainkban ilyennt becsületesség mindenestre feljegyzésre méltó.

Közlöny-kiadások a f. évi törvények szerkesztéséről.

ZOVÁNYI J. M. H. A. L. Y.

Table with multiple columns: Pesti áru- és értéktársaság márc. 31-án, Gabna-árak, Hivatalos jegyzékek, and various market prices for goods and services.

HIRDETESEK.

Fontos. A tavaszi és nyári idény közeledése alkalmából első pest-budai férföltöny-csarnok nagy öltöny raktára 6 Dorottya-utca Wurm-udvar I. em. 6

Valódi PAGLIANO SZÖRP. Kapható egyedül Giergl Istvánnál, Deák-utca 6. sz. Eddigélé utólérhetetlen, hasonlíthatatlan hatása van az emésztésre, gyökerező vértisztításra...

Egy magyar munkákból álló könyvtár számos diszkötéssel és olyanokkal, melyek a könyvkereskedésekben már nem is kaphatók s mintegy 1000 ftba került 500 ftért eladandó ZEISLER M.-nél Pest, király-utca 60. sz.

A legjobb s legolcsóbb órákvételére a legajánlhatóbb raktár KOHN IGNÁCZ-nak már évek óta a legnagyobb elismerésben részesülő óragyári raktára Pesten, Kigyó-utca 6 sz. a. Kétféle a legpontosabban járó órák legnagyobb raktára az a legizoláltabb választékban...

III. ÉV... Beigatás... A „nyilté... AU... Egész évre Félévre Evnegyredre Egy hónapra Szegények urak számára mük a rendes az „Autonomi forintért szive Nem régt tanácskozmán tesítést megri nak fog atada Ma már e teljesen jól va vid kivonatba talával t. oly Itt közölj A nm. pü gyes kath. co szerkeszté az p a p i képy megtartására Örommel még a „Függ. püspöki emlé m a d r e s z r e s z p a p püspöki elősz láljuk. Mintán a begyüendő vé csupán és ki kath. statusgy ki : nem tartj kálat formáját kellő tiszteté Annyi so tárgyban, és semmi sem tör rányibb mozz zet, mint a sen az összes kat üdvözölt vend Nehezen kárával történ értekezlet ut volt szükséges lasztási elabo sőbb szentesít A mult e autonomiánkra A politikai vá volna, ezen ka tetben eszöndes megtartása, h leges stadium gyűlésre készü Kérjük, félre. Ugy tu ron mult végk tényezők bef Most a fü zás, időzés ált Megjédtt melyet t. lap kus végleges „A válas Ez nem törté ez ügyben te azonban az e már aprilis ha „Hozzáv pünkösdi ünne mélni lehet, h tás, mely terv megállapításá fejeztetni s igy elérhető lesze Vajjon ol karnak ez ü zása, mely ta tesített elősz tathat? nem m